

Nordisk Elghund Union:

Gemensamma nordiska regler

I det följande några avelsmässiga och delvis tävlingsmässiga motiveringar för regelförslaget. Motiveringarna är uppdelade på avel och tävling och på speciella faktorer för varje land samt också på synvinklar för samarbetet.

Att samla in data för aveln i respektive land

Eftersom prov arrangeras framför allt för avelns behov och inte endast för att testa hundens lämplighet för praktisk jakt, så är det mycket viktigt att ett tillräckligt antal hundar bedöms och att hunden bedöms ordentligt (dvs att man använder hela 300 minuter). I praktiken har man märkt, att en tidig och stark viltinstinkt är ett kännetecken, med vilket man kan ta ut en potential avelshund. Naturligtvis stöder de närbesläktades provprestationer denna slutsats och det är mycket positivt, ifall närbesläktade individer också är tidiga och att deras viltinstinkt är mycket stark. Om hunden har en stark viltinstinkt, så är det för den ett lätt jobb att arbeta med älg i 5 timmar. Det är viktigt att man hittar dessa individer och därför skall hundar utan tvivel testas under en full arbetsomgång. Fastän en hund som lämnar skallet kan sägas vara samarbetsvillig, så samtidigt kan en hund som självmant lämnar arbetsfältet också besitta en bristande viltinstinkt. Därför borde man alltid bedöma provomgången till slut, för att kunna säkra sig om hundens intresse är tillräckligt. Detta faktum har man klart belyst då man i Finland med forskares hjälp analyserat alla provresultat efter år 1990. Ärftligheten är i klassen 50 %. Ingen enskild egenskap som bedöms kommer i närheten av detta tal ur ärftlighets synpunkt.

Tidigare, då man bad om kommentarer till regelförslaget, fanns inget förslag till skogskort, inte heller till det individuella provprotokollet med de data som de innehåller. På grund av detta har man kritiserat det, att ett bedömningsmoment innehåller många olika egenskaper. Nu då vi har ett förslag till individuellt protokoll finns, så kan vi märka att enskilda egenskaper kan plockas ut för avelsverksamheten. Så klart kan man inte till 100 % bedöma ärftligheten hos varje egenskap förrän man har bedömt ett tillräckligt antal hundar med dessa regler. Det kan man dock konstatera redan nu, att det som nedärvs kommer med största sannolikhet att öka, jämfört med vad det är för tillfället.

Regler skall möjliggöra en insamling av data för avelns behov

- man ska kunna använda tekniska hjälpmedel fritt till stöd för bedömningen
- ur avels synpunkt skall man insamla sådana data, som inte direkt inverkar på bedömningen/poängsättningen

- de avelsdata, som insamlas (enligt den punkt som poängsätts och slutligen de data, som inte direkt inverkar på poängsättningen):

Söket:

I denna punkt bedöms omfånget och målmedvetenheten i hundens sök samt hundens rörelser. Utslag på sök i sträcka och tid. Söklänkarnas längd i kilometer. En uppskattning av farten. Sökmönstret (utstick, cirklande,...).

Eftersom man kan bedöma sökmönster och andra händelser med hjälp av GPS-pejl, kan man säkerligen få tillstånd en bättre ärftlighet i indexberäkningen än vad man hitintills kunnat få.

I indexberäkningen använder man sig inte enbart av poängsättningen, så även en första söklänk (med upptag) kan man behandla skilt, liksom en överlång länk med poängavdrag som följd. På motsvarande sätt kan man också om man vill insamla data om hundens anlag för att spåra gamla spår under sök, GPS ger ju möjligheten. Detta kan också vid behov indexberäknas, på samma sätt som anlag för vindvittring.

Effektivitet i sök:

Berättar det, hur snabbt upptag inträffar, då hunden kommit till en trolig plats för älg uppehåller sig. Speciellt för länken till upptaget är det viktigt att alla detaljer finns noterade när man ska bedöma denna punkt.

Hunden kan vara effektiv i förmågan att finna fastän rörelserna inte skulle vara goda. Det fordrar en effektiv användning av sinnena.

Eftersom sökmönstret som leder till upptag och andra händelser kan bedömas med hjälp av GPS-pejlen, kan man säkert få till stånd en bättre ärftlighet i indexberäkningen. I beräkningen använder man sig inte endast av poängen, så t ex upptag på första söklänken kan man behandla skilt. Denna egenskap har inte tidigare använt i indexberäkningen, men i framtiden lönar det sig att undersöka saken och om ärftligheten är tillräckligt hög, kan man indexföra denna.

Skall på upptaget:

Berättar det, hur bra hunden får älgen att bli kvar i upptagsskall.

Ifall älgen blir kvar på upptagsplatsen i skall för 60 minuter (ger fulla 10 p), kan man anta, att skallet också varar längre och en trolig orsak till en förflyttning efter 60 min. och före 90 min uppnås, är en utomstående störning, som inte kan räknas hunden till last.

Ibland kan man av tävlingsmässiga orsaker inte önska fulla 90 min på upptaget, fastän det nog är en målsättning. Det kan ju vara att ett kommande mörker skulle sätta begränsning för bedömningen av de andra egenskaperna, så därför gör man den första stöten så fort som möjligt, genast efter 60 min.

Då man enligt nya reglerna kan konstatera ett upptag med hjälp av pejl, ifall det senare kan konstateras med hörselns hjälp, kan det hända att man också för denna egenskap får till stånd en ärftlighet i indexberäkningen. En mycket intressant punkt att undersöka, då man bedömt ett tillräckligt antal hundar med dessa regler.

Älgarbetets kvalitet:

I denna punkt bedöms älgarbetet ur synvinkeln möjligheter att fälla älg, vilket är viktigt. Antalet skottillfällen, andelen fasta ståndskall och totala arbetstiden inverkar mest här. Viktigt är att man kan bedöma tillräckligt, så därför är det också befogat att använda arbetstiden som grund för bedömningen. Ifall hunden tappar älgarna före 5 timmar har gått, så kan inte arbetet vara av utmärkt art.

Denna punkt kan man försöka få in i indexberäkningen. Det fordrar dock några års erfarenhet av provresultaten, förrän man kan bedöma på vilket sätt detta kan tas tillvara.

Förföljandet:

Förföljandet bedöms i huvudsak enligt den sträcka som hunden har förföljt älg sammanlagt efter de olika stötarna.

Fordringarna för förföljandet är inte speciellt stora, men om stötarna leder till nya ståndskall, så är det inte realistiskt att fordra mer under de 5 timmar som älgarbetet bedöms. Älgen rör sig i allmänhet inte i samma riktning under ett helt prov, så de 5 km som hund/älg rör sig tillsammans fordrar inte nödvändigtvis så stort provområde. Mätt med GPS så torde 5 km motsvara 3-4 km fågelvägen från platserna för stöt till de nya ståndskallsplatserna. I denna punkt mäts också till en del hundens intresse att arbeta med älg. Speciellt viktigt, då man jagar skadade djur, är att man avlar på hundar, som följer flyende älg tillräckligt. Ifall hunden följer mycket långt utan nytt ståndskall, så minskas möjligheten att bedöma hunden i de övriga momenten, så någon nedsättning av poängen för alltför långt förföljande, om något sådant existerar, behövs inte.

Index kan räknas och är för närvarande en indexberäknad egenskap i Finland.

Ställandet:

Här bedöms hundens förmåga att efter stöt och förföljande få nytt ståndsfall, som skall rendera i att man kan komma till skott. Fordringarna har höjts sålunda att det för fulla poäng nu fordras två nya ståndsfall på minst 30 min vardera.

Ifall de nya ståndsfallen sker långt borta, alltså stötarna blir väldigt långa, försvårar det arbetet bedömning i övrigt, och sålunda behövs ingen nedsättning av poängen. Det viktiga är här att de nya ståndsfallen räcker så länge, att det möjliggör ett försök till nytt skottillfälle.

Man kan räkna index. Man kan vid behov rätta till indexet genom att ta stötarnas längd i beaktande. På motsvarande vis även, om en stöt inte leder till nytt ståndsfall, så kan det beaktas i indexberäkningen.

Skalltid:

Denna för sin del säkerställer det att man inte med ett mycket svagt älgarbete kan uppnå höga poäng. Han sammanräknas fast- och gångståndsfall. Det är viktigt att hunden skäller gångståndsfall om älgen rör sig tillräckligt långsamt. En del hundar ger inte skall, fastän älgen rör sig med en hastighet av endast 2-4 km/h, en bra hund ger skall då och det möjliggör ett bättre lyckande i jakten. Detta är det enda momentet där hundens gångståndsfall kan ge poäng.

Index kan enkelt beräknas.

Skallets hörbarhet:

Bedöms genom att uppskatta, dock rekommenderas att man skall mäta sträckan med hjälpmedel. För att kunna säkerställa att skallet inte förändras, så behövs också en tillräcklig lång skalltid för berömliga poäng.

Det är möjligt att beräkna index. Det kan vara, att uppmätta sträckan för hörbarheten stöder poängen och indexberäkningen, fastän detta inte speciellt tas med i poängsättningen.

Skallets täthet och täckning:

Man mäter skallets täthet och dessutom uppskattar man täckningen. Man kan också besluta om att ta med skallets eventuella periodisering och pausering.

För att kunna säkerställa att skalltätheten inte förändras, så behövs också en tillräcklig lång skalltid för berömliga poäng.

Kan med lätthet indexföras. Finns med i indexeringen i Finland idag och uppvisar mycket hög ärftlighet.

Lydnad och samarbete:

Bedöms för sökets del, för älgarbetets del, samt för kopplingsbarhetens del under tiden efter att älgarbetet avslutats.

För att kunna bedömas ordentligt, skall hunden ha en tillräcklig älgarbetstid.

Till individuella provprotokollet samlar man tillräckligt med uppgifter, vilka vid behov kan användas för aveln. Man kan för sig samla in data, hur många kontakter hunden tog självmant och hur många på kallelse, fastän de inte skulle ha inverkan på poängsättningen. Det är väldigt svårt att avgöra när hunden kommer på kallelse och när det är fråga om självmant. Bilens ljud kan för en del hundar upplevas som en kallelse, liksom även skrapljud eller motsvarande. Därför skall man inte poängsätta detta skilt, fastän man kan försöka särskilja dem i provprotokollet. T ex kan man nämna det, att i Finland betraktas en kontakt, som sker vid skottillfälle utan särskild kallelse, som en kontakt på kallelse, då man åter i Sverige igen betraktar samma kontakt som en självmant sådan. Därför är detta mycket svårt att bedöma.

Förrän man riktigt har räknat/undersökt ärftligheten, är det utan grund att påstå att samarbetet är en ärftlig egenskap. Den kan i många fall vara fråga om en negativ koppling till graden av viltinstinkt. Men regelförslaget gör det möjligt att föra olika statistik och indexberäkningar på detta, vilket kommer att förädla denna egenskap. Det skulle också vara möjligt att efter några år undersöka om det är en ärftlig egenskap, i Finland har man inte kunnat konstatera någon nämnvärd ärftlighet.

Andra data att samla in:

Områdets älgtäthet inverkar på söknet och med stor sannolikhet även på hur älgarna uppför sig. Det kan man använda för att korrigera index.

Villighet att gå i vattnet. Man kan räkna ett eget index på detta, fastän detta inte fordras såsom en egenskap vid poängsättningen. Iakttagelser kan insamlas för såväl att ta sig över ett vattendrag som för att arbetet slutar vid vattendrag, således ur viljesynpunkt både positivt och negativt.

Försöker hunden uppsöka ägaren då den avslutat arbetet. Ifall hunden avbryter arbetet mitt under arbetstiden, är det ur ivrighets synpunkt

negativt, men ur samarbetets synpunkt positivt. Ett sämre alternativ skulle vara, om hunden efter avslutat arbete skulle lämna utefter vägar eller på gårdsplaner. Detta skulle kunna utgöra den orienteringsförmåga som framkommit i kommentarer.?

Fel: Åtminstone borde man notera avsaknad av jaktinstinkt, drev på älg, drev eller skall på annat vilt, drev eller skall på husdjur.

Skallets hörbarhet (km)

I kommentarerna hade man fordrat en bedömning av orienteringsförmågan. Ifall det är fråga om en riktig älghund, som hålls vid älgen tillräckligt länge, så kan ifråga varande punkt inte testas alls, utan här skulle endast en hund som lämnar älgen få poäng. Denna egenskap kan inte testas, eller det skulle bli orättvist mot de riktiga älghundarna. Situationen skall förändras om domarna skulle tvingas att vänta tills hunden avslutar arbetet av sig själv. Ifall hunden skulle komma till ägaren i slutet av provet på kallelse, så behövs ju ingen orienteringsförmåga, då hunden hör den som kallar. Det är inte försvarbart, att domarna skall vid behov vänta till in på natten att hunden skall sluta, för att kunna bedöma dess orienteringsförmåga. Därför kan man inte poängsätta denna punkt, men kanske den där förmågan att uppsöka ägaren, då hunden avbrutit sitt arbete, kan antecknas på något sätt.

Möjliggör prov av tävlingsnatur i respektive länder

Prestationerna måste enligt allt förstånd komma direkt i den ordning som poängen kommer. Därför är det mycket svårt att försvara fordringar på skalltiden för de olika prisklasserna. Då kunde det gå så att en treans resultat kunde komma med högre poäng än en etta, vilket verkar ologiskt. Således det bästa arbetet som helhet skall få det högsta poängtalet. Man måste därför använda sig av poängbegränsare för att detta skall bli verklighet. Man ska kunna fordra en tillräcklig mängd av arbete, för att kunna anse bedömningen tillräcklig.

I sig så höjer en tävling för sin del intresset för att gå på prov och därav ökar antalet provstarter både direkt och indirekt. Och betjänar på så sätt aveln för egen del. Att tävla sammanför också hundägarna och öka utbytet av data om hundarna.

T ex det domarsystem, som används i Finland, sprider mycket effektivt förståelsen för vad ett högklassigt älgarbete är också bland de, som aldrig haft en bra älghund.

Möjliggör ett avelssamarbete mellan länderna

Gemensamma regler, ett gemensamt avelsmaterial, statistik där man betraktar resultat

(prov, utställning och forskning) oberoende av i vilket land de är uppnådda. Lättare att värdera resultat från respektive land, ifall kriterierna är samstämmiga.

Automatiskt kommer samarbetet att förbättras för de länder som har gemensamma regler. Det blir ett bättre utbyte av data och till viss del gemensamma strategier och målsättningar.

Möjliggör en internationell tävlingsverksamhet

Efter år 2013 är det inte möjligt att hålla INT-prov, ifall inte de regler som används är gemensamma för två länder och således godkända av FCI.

Att ha prov med samma regler gör det möjligt att utbyta domare och genom det också utbyte av data. Även ur hundägarens rättsskydds perspektiv är det bra om provreglerna är lika. Då känner hundägaren reglerna (bedömningsdirektiven) och kan försöka få ett så bra resultat som möjligt för sin hund i tävlingar i hemlandet eller utomlands.